

KATEDRA OBCHODNÍHO PRÁVA

Josef Kotásek

josef.kotasek@law.muni.cz

- Účastníci**
- Výstavce (emitent) – přímý dlužník
  - Remitent

Číslo _____ V _____ číslo a číslo vlastní směny _____ dne _____ měsíc _____ 20__

Dne _____ (měsíční slovy)

část _____ Kč _____ Kč

slovy _____ korun českých, haléřů jako nadeš

Spíše u _____

Místo placení _____

ZA TUTO VLASTNÍ SMĚNKU ZAPLATĪM

Jméno emitent, haléřů, adresa a místo výstavy

- Účastníci
  - Výstavce (trasant)
  - Remitent
  - Směnečník

- Přímý dlužník: čl. I § 78 + čl. I § 28

§ 28

- (1) Přijetím se směnečník zavazuje zaplatit směnku při splatnosti.
- (2) Není-li směnka zaplácena, má majitel, i když je výstavcem, proti příjemci přímý nárok ze směnky na vše, co lze žádat podle §§ 48 a 49.

§ 48

- (1) Majitel může postihem žádat: 1. směnečný peníz, pokud nebyla směnka přijata nebo zaplácena, s úroky, byly-li ujednány;
2. šestiprocentní úroky ode dne splatnosti;
3. útraty protestu a podaných zpráv, jakož i ostatní útraty;
4. odměnu ve výši jedné třetiny procenta směnečného peníze nebo v nižší dohodnuté výši.

Nepřímý dlužník (postižní, postihový, regresní)

§ 9

Výstavce odpovídá za přijetí a zaplacení směnky.

Svou odpovědnost za přijetí může výstavce vyloučit; každá doložka, kterou vyloučí svou odpovědnost za zaplacení, platí za nenapsanou.

- Směnka cizí na vlastní řad výstavce (čl. I § 3 odst. 1 ZSŠ)
- Zastřená směnka vlastní (čl. I § 3 odst. 2 ZSŠ)
- Totální redukce účastníků

Směnka cizí na vlastní řad výstavce

- Totožnost věřitele a výstavce
- Nezapomenout na čl. I § 9

- Závěr, podle něhož údajem roku není „192001“, nýbrž skutečně a jen „2001“ podporuje – jak správně uvedl odvolací soud – zásadní grafická odlišnost textu formuláře a textu do formuláře vepsaného při vyhotovení směnky, nehledě na to, že obecně u kteréhokoli účastníka směnečného vztahu nelze předpokládat, že by – a to i vzhledem ke grafické podobě údaje data splatnosti směnky – mohl mít za to, že směnka bude splatná za více než 190.000 let.
- **NS sp. zn. 29 Cdo 945/2009, ze dne 26. 1. 2011**
-

- nutnost úpravy textu
- jazyk směnky, vícejazyčné formuláře
- způsoby označení za směnku (složeniny apod.)
- nepřípustná synonyma typu „trata“

- lokalizace směnečné klauzule v textu
- jazyk směnky
- způsoby označení za směnku (složeniny apod.)
- nepřípustná synonyma typu „trata“

Platební příkaz aneb Vrchní soud jako přísný češtinář

- 29 Cdo 802/2010 uvádí názor 6. senátu VS v Praze, dle kterého listina obsahující text "za tuto směnku zaplatíte dne 2. ledna 2005, komu: M. D. 92.800,- Kč" není platná jako směnka cizí, neboť neobsahuje bezpodmínečný příkaz zaplatit určitou peněžitou sumu.

Relativně přísné nároky i u NS

Jakkoli zde sporné směny obsahují u číselného vyjádření směnečné sumy údaj měny směnečné sumy „CHF“ (který odpovídá ČSN ISO 4217 kódy pro měny a fondy, vydané v prosinci 2002, jež je českou verzí mezinárodní normy ISO 4217:2001) – kód pro frank švýcarský, „druhý“ údaj měny směnečné sumy, nacházející se u slovního vyjádření směnečné sumy, znějící „swiss francs“ je důvodem neplatnosti obou směnek. Není totiž pochyb o tom, že u sporných směnek, vystavených v českém jazyce, zmíněný údaj měny odporuje požadavku jazykové jednoty směny.

NS, sp. zn. 29 Cdo 427/2009, ze dne 21. 12. 2010

Benevolence zahraniční judikatury

„At Oct 14, 1963 pay this Bill of exchange to the order auf eigene Siebzehtausend Deutsche Mark“,

Platná směnka - přestože je směnečná doložka na vlastní řad částečně vyjádřena v němčině a ve stejném jazyku bylo uvedeno i datum vystavení.

Postačí, když směnka má text platebního příkazu a směnečné klauzule ve shodném jazyku

Podle Baumbach/Hefermehl: Wechselgesetz und Scheckgesetz, 1997, s. 113, s. 106)

Bezpodmínečný platební slib či příkaz

- podmínky a jejich dopad na platnost směnek
- co nelze považovat za podmínku
- vyjádření směnečné sumy, konkurence údajů (čl. I § 6 ZSŠ)
- nevztahuje se ale na kolizi měn!
- jako platná ob stojí za určitých podmínek i směnky s údajem „koruny“ – srov. § 41

- čl. I § 5 SŠZ
- pouze vistasměnky a lhůtní vistasměnky
- pokud ve směnce není jiného údaje, *běží úrok ode dne vystavení směnky*
- za počátek běhu úroků může být ovšem určen i den pozdější

- umístění v textu směnky
  - *„Je-li na směnečném formuláři na obvyklém místě v levé dolní části líce směnky uvedeno označení osoby, k níž zcela zřejmě směřuje směnečný příkaz, jde o směnečníka, i když tento údaj není výslovně uvozen slovem směnečník“*

VS v Praze ze dne 4. 5. 1999,
sp. zn. 5 Cmo 657/98

- výslovné nebo nepřímé označení – raději jen výslovně
- určení směnečníka akceptací?
-

4 varianty

- na viděnou (vistasměnky)
- na určitý čas po viděné (lhůtní vistasměnky)
- na určitý čas po vystavení (datosměnky)
- v určitý konkrétní den (fixní, precizní směnky)

- „je-li doba splatnosti na směnce vyznačena způsobem, který požadavkům ustanovení čl. I. § 33 odst. 1 směnečného zákona neodpovídá, neznamená to, že by se k takovému údaji nepřihlíželo (a uplatnila se zásada ... podle [níž] o vlastní směnce, v níž není údaj splatnosti, platí, že je splatná na viděnou), ale existence takového údaje na směnce by byla důvodem její neplatnosti.“
- „z formulace údaje splatnosti „do 30. června 2003“ [je] zcela zjevné, že směnka nebyla splatná konkrétního dne, nýbrž že pro její splatnost bylo určeno časové období končící datem 30. června 2003; potud ve skutečnosti **ponechává na vůli dlužníka, kterého dne v rámci období končícího dnem 30. června 2003 směnku zaplatí. Takto určený údaj splatnosti směnky pak bez jakýchkoli pochybností způsobuje neplatnost směnky** ve smyslu ustanovení čl. I. § 33 odst. 2 směnečného zákona.“

Směnka se splatností stanovenou s přesností vyšší než na dny (tj. směnka splatná v určitou hodinu, popř. jinak vymezenou část konkrétního dne), je bez dalšího směnkou neplatnou podle ustanovení čl. I. § 33 odst. 2 zákona č. 191/1950 Sb.

29 Cdo 2162/2010

Údaj platebního místa

- K naplnění požadavku určitosti údaje platebního místa přitom postačí, je-li platební místo na směnce vyznačeno alespoň s přesností obce nebo města (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3964/2009)

- Cizí směnka : Není-li zvláštního údaje, platí, že místo uvedené u jména směnečnickova je místem platebním a zároveň místem směnečnickova bydliště.
- Vlastní směnka: Není-li zvláštního údaje, platí, že místo vystavení směnky je místem platebním a zároveň místem výstavcova bydliště.

§ 4

Směnku lze učinit splatnou u třetí osoby, a to buď v místě směnečnickova bydliště, nebo v místě jiném.

„Kostelec“

•K naplnění požadavku určitosti údaje platebního místa postačí, je-li platební místo na směnce vyznačeno alespoň s přesností obce nebo města.

Uvedením názvu obce je platební místo směnky nepochybně vymezeno dostatečně určitým způsobem, a to bez zřetele k tomu, zda případně existuje více obcí stejného názvu. Výklad, podle něhož by v případě výskytu více míst (obcí, měst) shodného názvu bylo zapotřebí – k naplnění požadavku určitého vymezení platebního místa – uvést na směnce ještě další údaje odlišující místo, kde má být směnka zaplácena od ostatních míst shodného názvu, nemá oporu ve směnečném zákoně a ve svých důsledcích by vedl k tomu, že na účastníky směnečných vztahů by byly – ohledně jejich místních znalostí – kladeny naprosto nepřiměřené a ničím neodůvodněné požadavky.

NS 29 Cdo 3106/2009, ze dne 20. 1. 2011

- rozpor mezi platebním místem a domicilem - neplatnost
  - usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 29 Cdo 4644/2007, nebo z 2. 1. 2007, sp. zn. 29 Odo 996/2005).
- za neurčité však již NENÍ považováno určení platebního místa u osoby (např. banky), která má v dané obci více provozoven (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3964/2007), nebo v sídle prvního věřitele (remitenta), je-li takové sídlo na směnce uvedeno
rozsudek NS sp. zn. 29 Odo 1053/2004

Spory jsou vedeny o přípustnost opisného určení místa platebního slovy „v sídle věřitele“, „v sídle majitele“, „v sídle remitenta“ apod.

„zaplatím za tuto směnku vlastní při předložení částku 54 544 Kč (slovy: padesátčtyřitisícpětsetčtyřicetčtyři korun českých) společnosti E. L., s. r. o., sídlo věřitele je místem platebním“.

K tomu NS sp. zn. 29 Odo 1053/2004 a sp. zn. 29 Odo 232/2006 : *„je-li na směnce určité a srozumitelně vyznačeno sídlo věřitele a údaj o tom, že sídlo věřitele je místem, kde má být placeno, neobstojí právní závěr, že směnka je pro neurčitost platebního místa neplatná“.*

Z hlediska určitosti platebního místa přitom není významné, zda se v rámci směnkou vymezeného platebního místa případně nachází více provozoven označené osoby, v nichž by mohla být směnka k placení předložena. V takovém případě by totiž majitel mohl směnku k placení předložit podle své volby v kterékoli z nich. Přitom na povinnost zaplatit směnku bez jakýchkoli pochybností nemůže mít vliv ani skutečnost, že k datu její splatnosti v rámci vymezeného platebního místa provozovna osoby, u níž má být placeno, neexistuje (byla v mezidobí zrušena); rozhodující totiž je, že i nadále zůstává jednoznačně určené místo placení.

NS sp. zn. 29 Cdo 2352/2008, ze dne 31. 3. 2010

V projednávané věci podle názoru NS nelze odhlédnout od skutečnosti, že ač na směnce je místo placení uvedeno neurčitě (Česká republika), obsahuje směnka určitý údaj o místě vystavení (N.) a na směnce je uvedena dokonce přesná adresa výstavce. Přitom údaj místa placení není s údajem místa vystavení v rozporu (N. se nacházejí v České republice, na okrese Plzeň-jih). Údaj místa vystavení směnky je proto způsobilý upřesnit údaj o místě placení tak, aby majitel směnky věděl, ve kterém místě má směnku v den splatnosti předložit k placení (srov. čl. I. § 87 odst. 1 směnečného zákona).

NS 28 Cdo 4497/2009

- uvození slovy „na řad“, příp. „komu“ (reflektuje se různá forma)
- identifikace remitenta – postačí jméno
- Někdy ani to není nutné – směnka na vlastní řad výstavce
- Směnka cizí, obsahující označení remitenta pouze údajem „na vlastní řad“, je neplatná.

Rozsudek NS ze dne 26. 7. 2007, sp. zn. 29 Odo 262/2006) – NEKOREKTNÍ ROZHODNUTÍ!

Ustanovení § 33 směnečného zákona nevyklučuje, aby byl dnem splatnosti den, kdy byla směnka vystavena, resp. nestanoví, že by taková směnka (na rozdíl od směnky, která by byla splatná dříve, než v den vystavení) byla neplatná.

NS 29 Odo 1047/2005

VS 5 Cmo 260/2001-49 : Údaj směnečníka však nepatří mezi podstatné obsahové náležitosti směnky vlastní (čl. I. § 75 směnečného zákona). Je-li tedy takový údaj na směnce vlastní přesto uveden, nutno na něj pohlížet jako na údaj nadbytečný, který nic nemění na konstrukci směnky vlastní; v případě jinak bezvadného obsahu se může i tak jednat o platnou směnku vlastní.

NS 29 ODO 580/2002 : Skutečnost, že výstavce byl označen termínem směnky cizí jako směnečník, tedy ten, kdo má platit, nemůže být důvodem pro to, aby nebylo možné jej považovat za výstavce a popřípadě použít zákonnou domněnku v § 76 odst. 1 směnečného zákona. Pokud směnka obsahuje slib za tuto směnku zaplatím.... a jako směnečník (ten kdo má platit) je uveden žalovaný, nejsou o totožnosti výstavce žádné pochybnosti, neboť navíc nečitelnost podpisu je vidimována notářským prohlášením na rubu směnky o tom, že podpis výstavce je shodný s osobou v rubrice směnečníka.

Datum vystavení směnky (tj. údaj dne, měsíce a roku, kdy byla směnka vystavena) lze na směnce vyznačit libovolným způsobem (slovy, arabskými či římskými číslicemi, popř. i zažitými zkratkami), vždy se však musí jednat o údaj určitý a pojmově možný.

V poměrech projednávané věci Nejvyšší soud nemá jakékoliv pochybnosti o tom, že údajem „06.2./07“, tj. číselným označením dne a měsíce (šestého února) a uvedením zkratky (posledních dvou číslic) roku (2007), bylo určeno zcela konkrétní datum vystavení směnky.

podle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3106/2009,
ze dne 20. 1. 2011

Pouze ze skutečnosti, že směnka na 100 000 Kč měla být dle údajů na ní uvedených vystavena dne 11. 1. 2004, kdy s ohledem na tvrzenou zahraniční dovolenou žalobce být vystavena nemohla, nelze zde proto automaticky dovodit, že by se muselo jednat o směnku neplatnou nebo falešnou.

K platnosti směnky postačuje, aby datum vystavení směnky bylo dnem existujícím.

NS 28 Cdo 3071/2010

„Pro přijetí závěru, že výstavce směnku podepsal, je nevýznamné, zda tak učinil způsobem, jež odpovídá jeho běžnému podpisu; akceptace názoru opačného by totiž znamenala, že pouhá změna rukopisu by měla za následek neplatnost směnky.“

NS, rozsudek ze dne 28. 6. 2006, sp. zn. 29 Odo
1685/2005

Popře-li žalovaný ve sporu o zaplacení vlastní směňky její pravost, leží důkazní břemeno ohledně pravosti směňky (pravosti podpisu žalovaného na směnce) na žalobci, který směňku k důkazu předložil a který ze skutečností v ní uvedených vyvozuje žalobou uplatněný nárok.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.12.2009, sp. zn. 29 Cdo 3478/2007

- § 73 odst. 2, písm. a) Notářského řádu, který uvádí, že „notář odmítne vidimaci provést, je-li listinou, z níž je opis pořízen, listina, jejíž jedinečnost nelze ověřeným opisem nahradit.
  - v následném negativním výčtu: „směnka, šek, nebo jiný cenný papír“
- § 9 písm. c) zák. č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování)
  - „směnka, šek, nebo jiný cenný papír“ plus „protest směnky“